
Η Πορεία προς την Εξάρτηση: Μια Βιογραφική Ανάλυση

Διερευνώντας τη σχέση ανάμεσα στις τραυματικές εμπειρίες ζωής, τη χρήση ουσιών και τη σχολική διαρροή.

Βασισμένο στη μελέτη: «Διά βίου μάθηση, χρήση ουσιών και σχολική διαρροή: Ανάλυση βιογραφιών μελών προγραμμάτων απεξάρτησης» των Ελένης Παπαδοπούλου & Άννας Τσιμπουκ.

Πώς μια ζωή οδηγείται εκτός πορείας;

Για να κατανοήσουμε τη σύνθετη σχέση μεταξύ της σχολικής αποτυχίας και της χρήσης ουσιών, η μελέτη δεν εστίασε σε αριθμούς, αλλά σε ιστορίες.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Πηγή: Ανάλυση 10 βιογραφιών ζωής που συνέγραψαν μέλη θεραπευτικών κοινοτήτων του ΚΕΘΕΑ.

Στόχος: Να διερευνηθεί το νόημα που τα ίδια τα άτομα αποδίδουν στις τραυματικές εμπειρίες που τα οδήγησαν στη χρήση ουσιών και την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου.

Προσέγγιση: Η βιογραφική ανάλυση μας επιτρέπει να δούμε την πορεία μέσα από τα δικά τους μάτια.

Το Προφίλ μιας Προδιαγεγραμμένης Πορείας

Οι 10 βιογραφίες ανήκουν σε άνδρες με κοινά χαρακτηριστικά, που αποκαλύπτουν ένα μοτίβο.

Η Πορεία

Ηλικία

31.8 - 32 ετών κατά την
έναρξη της θεραπείας.

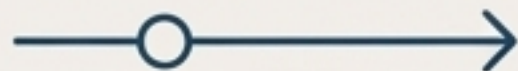

Κύρια Ουσία
Ηρωίνη.

Εκπαίδευση

Εγκατέλειψαν το σχολείο
στα 13.6 - 15.6 έτη.

Έναρξη Χρήσης

Ξεκίνησαν τη χρήση ουσιών
στα 15.4 - 16.1 έτη.

Έναρξη Ηρωίνης

Ξεκίνησαν τη χρήση ηρωίνης
στα 19.2 - 20.3 έτη.

Κατάσταση

Άνεργοι κατά την είσοδό
τους στη θεραπεία.

Προσχολική Ηλικία: Οι Πρώτες Ρωγμές στα Θεμέλια

Η Πορεία

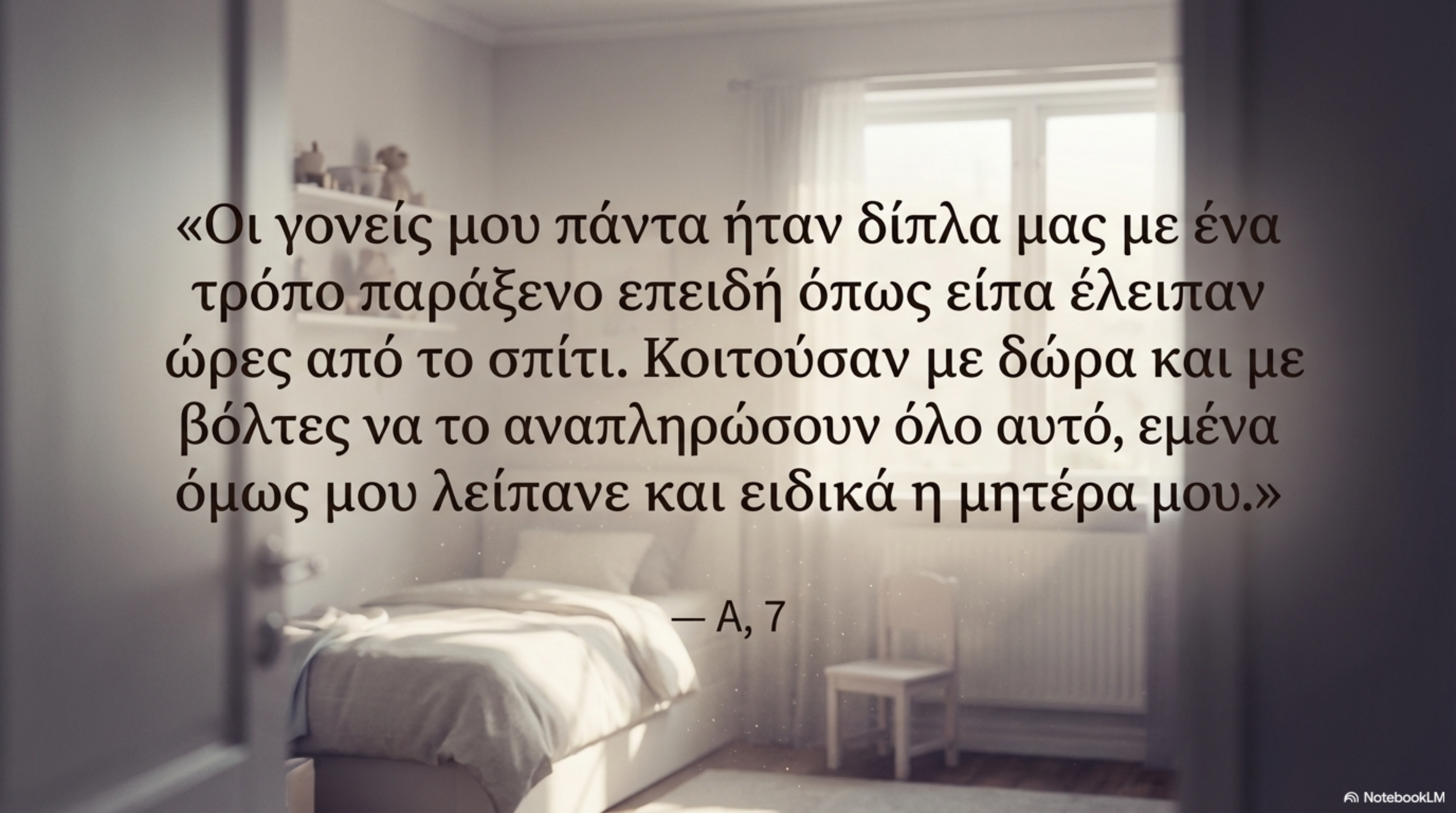
Φυσική ή ψυχική απουσία γονέα: Κυρίως του πατέρα, λόγω διαζυγίου, διαζυγίου, εργασίας ή μετανάστευσης. Η απουσία δημιουργεί ανικανοποίητες ανάγκες.

Τραυματικά γεγονότα: Η απώλεια ενός αγαπημένου προσώπου σε μικρή ηλικία αφήνει ανεξίτηλο σημάδι.

Αισθήματα μοναξιάς: Τα παιδιά αισθάνονται απομονωμένα, ακόμα και σε περιβάλλοντα όπως ο παιδικός σταθμός.

«Οι γονείς μου πάντα ήταν δίπλα μας με ένα τρόπο παράξενο επειδή όπως είπα έλειπαν ώρες από το σπίτι. Κοιτούσαν με δώρα και με βόλτες να το αναπληρώσουν όλο αυτό, εμένα όμως μου λείπανε και ειδικά η μητέρα μου.»

— Α, 7

Παιδική Ηλικία: Όταν η Βία Φαίνεται «Φυσιολογική»

Η Πορεία

Δυσμενείς εμπειρίες ζωής: Η ενδοοικογενειακή βία είναι καθημερινό φαινόμενο. Το παιδί βιώνει σωματική, ψυχολογική ή/και σεξουαλική κακοποίηση.

Σχολική απόρριψη: Το σχολείο γίνεται εχθρικό περιβάλλον. Οι δάσκαλοι τιμωρούν, οι συμμαθητές απορρίπτουν.

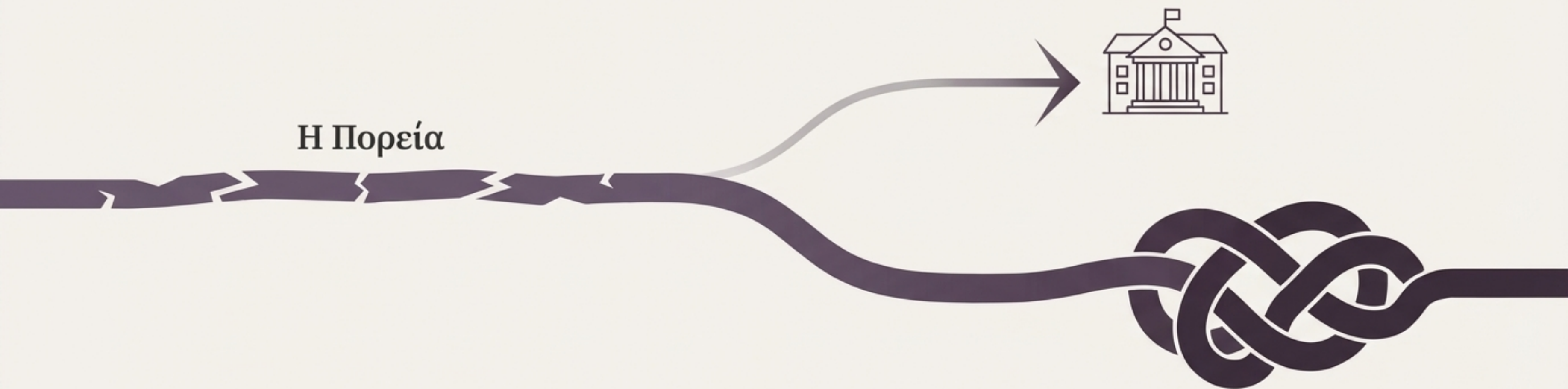

Υιοθέτηση του ρόλου του θύτη: Ως απάντηση στην απόρριψη και την κακοποίηση, το παιδί αρχίζει να ασκεί βία σε άλλους.

«...μου έπαιρνε γλυκά και διάφορα άλλα και όταν γύρναγε η μητέρα μου από τη δουλειά και κοιμόταν με έβαζε και του έκανα διάφορα πράγματα στο κρεβάτι... Θυμάμαι να μην αντιστέκομαι σε αυτό γιατί το βίωνα σαν παιχνίδι και κάτι που ήταν φυσιολογικό για εμένα. Μετά από μερικά χρόνια κατάλαβα τι κακό ήταν αυτό για εμένα.»

— A, 1

Αρχή της Εφηβείας: Η Πόρτα του Σχολείου Κλείνει

Συνειδητοποίηση & Απουσία:

Ο έφηβος συνειδητοποιεί την κακοποίηση, ενώ η ψυχική απουσία του πατέρα βιώνεται εντονότερα.

Απουσία από το Σχολείο: Οι κοπάνες γίνονται σύστημα, οι επιδόσεις καταρρέουν. Το σχολείο γίνεται τόπος αποτυχίας και απόρριψης.

Έναρξη Χρήσης & Παραβατικότητα: Η πρώτη επαφή με τις ουσίες (π.χ. χασίς) και οι μικροκλοπές εμφανίζονται ως φυσικό επόμενο της απομάκρυνσης από το σχολείο.

«Μια φορά, όταν σχολάσαμε από το σχολείο... μου λέει ένα παιδί «πάμε βόλτα», «πού;» του λέω, «σε ένα πάρκο είναι και άλλα παιδιά». Με ρώτησε αν θέλω να πω χασίς, του είπα ναι, χωρίς να ξέρω τι είναι αυτό· ήταν η πρώτη μου φορά.»

— Α, 8

Μέση & Ύστερη Εφηβεία: Η Πορεία Εδραιώνεται

Διακοπή του Σχολείου: Το σχολείο είναι πια παρελθόν. Οι έφηβοι είτε εργάζονται είτε βρίσκονται στον δρόμο.

Συστηματική Χρήση: Η χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών σταθεροποιείται και γίνεται μέρος της καθημερινότητας.

Επικίνδυνες Συμπεριφορές: Εμφανίζονται η πρόωρη **σεξουαλική συμπεριφορά** και η υιοθέτηση του ρόλου του θύτη σε διαπροσωπικές σχέσεις, αναπαράγοντας τη βία που βίωσαν.

Μια Προβλέψιμη Πορεία Οδηγεί σε μια Εφικτή Πρόληψη

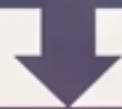
Stage 1: Προσχολική Περίοδος

Φυσική ή ψυχική απουσία γονέων, απώλεια, μοναξιά.

Stage 2: Παιδική Ηλικία

Δυσμενείς εμπειρίες ζωής, σχολική απόρριψη, σεξουαλική κακοποίηση.

Stage 3: Αρχή Εφηβείας

Ψυχικά απών πατέρας, απουσίες από το σχολείο, έναρξη χρήσης.

Stage 4. Μέση Εφηβεία (14-16)

Χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών, διακοπή του σχολείου.

Stage 5. Ύστερη Εφηβεία (16-18)

Πρόωρες σεξουαλικές σχέσεις, ρόλος θύτη, σχολική αποτυχία.

Η Πρόληψη Πρέπει να Ξεκινά Πριν η Πορεία Ραγίσει

Τα συμπτώματα—χρήση ουσιών και σχολική διαρροή—εκδηλώνονται στην εφηβεία. Οι αιτίες, όμως, βρίσκονται στα τραύματα της προσχολικής και παιδικής ηλικίας.

Η παρέμβαση στο γυμνάσιο ή το λύκειο είναι ήδη πολύ αργά.
Η κρίσιμη στιγμή για δράση είναι η πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Δράση 1: Αναδομώντας το Σχολείο ως Χώρο Ασφάλειας

Έγκαιρη Παρέμβαση

Εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης και καλλιέργειας δεξιοτήτων ζωής από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού.

Κοινοτική Προσέγγιση

Ενεργός συμμετοχή γονέων, εκπαιδευτικών και μαθητών στον σχεδιασμό των παρεμβάσεων.

Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών

Κατάρτιση των εκπαιδευτικών στην αναγνώριση σημαδιών τραύματος και παραγόντων κινδύνου.

Στρατηγική Σχολικής Μονάδας

Ανάπτυξη πολιτικών για την αντιμετώπιση φαινομένων κακοποίησης και υποστήριξης ευάλωτων μαθητών.

Δράση 2: Ενισχύοντας τα Θεμέλια της Οικογένειας και της Κοινωνίας

Δημόσιες Δομές Συμβουλευτικής

Δημιουργία δωρεάν και εύκολα προσβάσιμων δομών για την υποστήριξη γονέων και ζευγαριών.

Διά Βίου Μάθηση για Γονείς

Οργάνωση προγραμμάτων για γονείς σχετικά με την πρόληψη και την ανατροφή των παιδιών.

Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη

Ενσωμάτωση ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών σε κάθε σχολική κοινότητα για την άμεση στήριξη μαθητών και οικογενειών.

Ενημέρωση & Ευαισθητοποίηση

Εκστρατείες ενημέρωσης του ευρύτερου κοινού για τις επιπτώσεις των δυσμενών εμπειριών της παιδικής ηλικίας.

Η πρόληψη δεν είναι μια μεμονωμένη παρέμβαση.
Είναι η συλλογική δέσμευση να χτίσουμε έναν κόσμο
όπου καμία πορεία δεν είναι προδιαγεγραμμένη.